

Manifest

Burgerparticipatie - belang,
voorwaarden en de rol van Burgerkracht

Belang van burgerparticipatie

Door het gesprek aan te gaan met de burgers en hen te betrekken in je project haal je de weerstanden en zaken die burgers na implementatie van een project vaak zien, aan de voorkant weg. Het eindproduct sluit dus beter aan bij de doelgroep, de burgers. En daar ontwikkel je het product voor.

1. **Kwalitatieve meerwaarde:** Verbeteren van je beleid en projecten.
2. **Ethische meerwaarde:** Je neemt de doelgroep mee waar jij beslissingen voor maakt.
3. **Empowerende meerwaarde:** Het stimuleren van burgers om hun talenten en kennis te benutten.

Kortom: Burgers hebben een actieve rol in beslissingen die hen echt raken.

Wat is nodig voor goede burgerparticipatie?

- Er moet extra tijd en geld begroot worden om dit mee te nemen in het projectplan. Participatie moet goed georganiseerd zijn en pak je niet even tussendoor op.
- Burgers moeten kunnen participeren en zien en voelen dat hun inbreng waardevol is. Ook tijdige betrokkenheid is hierbij van belang.
- Terugkoppeling aan burgers is essentieel. Burgers moeten invloed ervaren. Er wordt iets gedaan met hun meningen. Zorg ook voor een veilige en vertrouwde sfeer.
- Zorg voor één aanspreekpunt waar burgers terecht kunnen met vragen.
- Laat minimaal twee burgers in project- en werkgroepen deelnemen.
- Burgers moeten vergoedingen krijgen, bijvoorbeeld voor reis- en parkeerkosten.
- Zorg voor locaties die goed bereikbaar zijn en overlegmomenten die passend zijn voor de burger. Stuur hen tijdig alle informatie zodat zij zich kunnen voorbereiden.
- Zorg voor gelijkwaardigheid als uitgangspunt. Waardeer burgers en luister naar ze. Plan regelmatig evaluaties in om het proces te optimaliseren.
- Maak gebruik van meerdere vormen en methodieken want verschillende fases van een project vragen om andere vormen van burgerparticipatie. En vaak ook andere burgers die input leveren.
- Maak duidelijke profielen voor burgers. Wie heb je nodig, wat is zijn rol (ervaring, competenties, achtergrond).

Welke rol speelt Burgerkracht bij burgerparticipatie?

Wij stimuleren, verbinden en versterken burgerparticipatie. Omdat wij de stem van de burger belangrijk vinden. Zij weten wat er speelt en waar ze tegenaanlopen.

- Wij brengen expertise in, maar we vervangen burgers niet.
- We geven aandacht aan het belang van burgerparticipatie en laten zien wat er gebeurt als je burgers betreft bij beslissingen.
- Ook hebben wij producten ontwikkeld waarmee zowel burgers als professionals kunnen informeren of scholen. Deze zijn beschikbaar via de Burgerkrachtkrachtacademie.

Dit manifest is bedoeld om burgerparticipatie toegankelijk en begrijpelijk te maken voor iedereen.

Belang van Burgerparticipatie

Door het gesprek aan te gaan met de burgers en hen te betrekken in je project haal je de weerstanden en zaken die burgers na implementatie van een project vaak zien, aan de voorkant weg. Deze zijn al getackeld omdat burgers zijn betrokken. Het eindproduct sluit dus beter aan bij de doelgroep, de burgers. En daar ontwikkel je het product voor.

Meerwaarde van burgerparticipatie:

- Kwalitatieve meerwaarde: Verbeteren kwaliteit van beleid of projecten.
- Ethische meerwaarde: Het is ethisch verantwoord om burgers mee te nemen in beslissingen die over hen gaan.
- Empowerende meerwaarde: Door te participeren kan de burger soms in staat gesteld worden om optimaal gebruik te maken van zijn talenten, vaardigheden, kennis en capaciteiten. Met als gevolg dat ze daardoor ook in andere situaties sneller aanspraak zullen maken op hun talenten, vaardigheden, kennis en capaciteiten.

BETEKENISVOLLE PARTICIPATIE

'Inwoners hebben een actieve rol in activiteiten of beslissingen die betekenisvolle gevolgen hebben voor inwoners en inwonergroepen'.

Randvoorwaarden

Praktische randvoorwaarden om burgerparticipatie mogelijk te maken

- Begroot extra tijd voor professionals zodat burgers ondersteund kunnen worden.
- Begroot extra geld zodat burgers vergoed kunnen worden voor hun inbreng (denk daarbij minimaal aan reis- en parkeerkosten).
- Zorg voor een goed bereikbare en toegankelijke locatie.
- Zorg voor tijdige informatie zodat mensen zich ook goed kunnen voorbereiden.
- Zorg voor een moment van bijeenkomen dat passend en haalbaar is voor burgers

Inhoudelijke randvoorwaarden voor betekenisvolle burgerparticipatie

- Mensen moeten kunnen participeren op een manier die voor hún waardevol is.
- Burgerparticipatie moet een georganiseerd proces zijn en niet toevallig, incidenteel of ad hoc.
- Er moet een relatie en interactie zijn tussen de organisatie of het gremium dat het plan (bege)leidt en de burgers die participeren.
- Koppel terug wat er met de input van de burgers gebeurt; mensen moeten daadwerkelijk invloed ervaren
- Zorg dat er vanaf het beginstadium burgers betrokken worden en niet pas nadat er al vele inhoudelijke beslissingen genomen zijn. Het hoeven niet steeds dezelfde mensen en dezelfde vormen van participatie te zijn, maar het burgerperspectief moet wel in alle fases van een plan geborgd worden.

Aanvullend elementen voor succesvolle burgerparticipatie

- Gelijkwaardigheid als uitgangspunt: ieder brengt zijn eigen gelijkwaardige deskundigheid in. Hierbij is de deskundigheid van de burger gebaseerd op ervaringen.
- Las regelmatig procesevaluatie in
- Spreek waardering uit naar de burgers en biedt een luisterend oor
- Faciliteer burgers om een training te volgen die hun nog beter in staat stelt hun inbreng te leveren.
- In project- en werkgroepen is het goed om minimaal twee burgers te laten participeren: zo hebben ze een krachtigere stem en kunnen ze overleggen én blijft het burgerperspectief geborgd wanneer iemand een keer niet aanwezig kan zijn.

Maak gebruik van meerdere vormen en methodieken; verschillende fases van het project vragen om andere vormen van burgerparticipatie. Vaak ook andere mensen die input leveren!

Waar vind je burgers die mogelijk kunnen participeren?

Breng in kaart wie de doelgroep is. Waar komt deze vaak, wat leest deze, heeft hij toegang tot internet, bereik ik op een bepaalde plaats of via een bepaald middel heel de doelgroep om moet ik op meerdere manieren of plaatsen zoeken, via welke wegen kan ik het deel van de doelgroep bereiken dat minder makkelijk participeert?

Vindplaatsen kunnen zijn:

- Papier (regionale krant, dorpsblad, tijdschriften die aansluiten bij de doelgroep, bladen uitgegeven door de doelgroep zelf)
- Digitaal (social media, websites van gemeenten, website doelgroep zelf, fora)
- Fysiek (buurthuizen, multifunctionele accommodaties, binnen je eigen organisatie, ziekenhuizen, scholen, kinderdagverblijven)
- Netwerken (welzijnsorganisaties, patiëntenverenigingen, sportverenigingen, ouderenverenigingen, WMO-raden, cliëntenraden, sleutelfiguren, je eigen persoonlijke netwerk)

Zorg voor een profiel of vacaturetekst

Dit hoeft niet persé letterlijk gepubliceerd te worden, maar bevordert in ieder geval het denkproces om te komen tot een zo goed mogelijke match.

In zo'n profiel wordt beschreven:

- Wat het plan/project/beleid inhoudt, wat de aanleiding is om het te doen
- Wat de rol van de burgervertegenwoordiger is
- Wat de gevraagde investering is (tijd per taak en duur van het project)
- Wat voor iemand gezocht wordt (ervaring, competenties, achtergrond, ...)
- Wat de burger(s) ervoor terugkrijgt (zowel in materiële als immateriële zin)
- Bij wie mensen terecht kunnen bij interesse of voor verdere informatie

Tips om aan de slag te gaan met de burgers:

- Informeer de burgers goed aan het begin van het participatieproces. Maak afspraken over de ondersteuning en vergoeding. Spreek ook af wat nog nodig is voor succesvolle participatie; bijvoorbeeld scholing. Bij voorkeur participeren burgers in meerdere fases en op meerdere niveaus.
- Zorg voor een vast aanspreekpunt voor de participanten. Zorg dat deze ook aanwezig is bij het spelen van het participatiespel aan het begin van het project zodat deze weet wat er is afgesproken.
- Probeer een vertrouwensband te creëren met de burgers die participeren. Besteed aandacht aan kennismaking. Als er een goede sfeer is zullen burgers eerder belemmeringen die ze ondervinden in het participatieproces aan durven te geven. Af en toe over hobby's en vrije tijd praten in plaats van alleen maar over het project zal de samenwerking bevorderen. Zorg voor een veilige omgeving en een vertrouwde sfeer voor inwoners. Participatie moet zo laagdrempelig mogelijk zijn. Organiseer activiteiten wanneer het de burgers het beste uit komt en op plaatsen waar burgers al samenkomen, pas je taal aan (geen jargon) en gebruik neutrale gesprekspartners.
- Stem af wie wat doet en wanneer. Heb speciale aandacht voor informatie-uitwisseling over en weer. Niets is zo vervelend als in een overleg te zitten waarin je het gevoel hebt dat er over allerlei stukken gepraat wordt die je niet kent.
- Houd in gedachte dat burgers hun vrije tijd investeren of tijd vrijmaken om zich in te zetten voor het project, omdat ze het belangrijk vinden. Ben je er bewust van dat het belangrijk is om hen gemotiveerd en betrokken te houden. Ze kunnen ook kiezen voor andere tijdsbesteding.

Het participatiespel

Het participatiespel en de matrix is ontwikkeld in een aantal projecten door het lectoraat Autonomie en Participatie van chronisch zieken samen met Burgerkracht Limburg en zorginstellingen. Het participatiespel is een hulpmiddel om de dialoog tussen burgers en de professionals op gang te brengen. Het wordt gespeeld met de professionals en de burgers die samenwerken in een beleidsvorming en/of project. Het spel stimuleert het uitspreken en formuleren van wederzijdse verwachtingen, wat de kans op verstoringen van het participatieproces verkleint. Door samen te bespreken waar de participant gaat participeren krijgt de professional ook zicht op wensen, behoeftes, belastbaarheid en vaardigheden van de participant. Het participatiespel helpt bij het bepalen van in welke fase en op welke niveaus participatie gewenst is.

Rol van Burgerkracht:

- Burgerkracht heeft vooral een rol in het stimuleren, bemiddelen, verbinden en versterken van burgerparticipatie.
- Burgerkracht zal altijd aandacht vragen om vanuit de systeemwereld aan te sluiten bij de leefwereld van mensen.
- Burgerkracht brengt expertise in op het proces van burgerparticipatie; medewerkers van Burgerkracht zijn geen vervangers van burgers als het gaat om de inhoud.
- Via de Burgerkrachtacademie kunnen zowel burgers als professionals op diverse onderwerpen geïnformeerd en geschoold worden. Over hoe je werkt aan echte burgerparticipatie, het opzetten en begeleiden van een zelfregiegroep, de participatiematrix of aan je Positieve Gezondheid.
- De verantwoordelijkheid voor burgerparticipatie is niet alleen aan burgers of Burgerkracht. "Het is een 'samenproces', waarbij je altijd alert moet zijn op wat nodig is om het hele verhaal van samenwerken en samen verder komen te vertellen. Het blijft steeds zoeken hoe, waar en wanneer die burger een stem krijgt en actief kan meedenken over zaken die hem of haar aangaan, maar de meerwaarde is groot. En als burgervertegenwoordigers dan aan tafel zitten, is het ook zaak de juiste taal te spreken, duidelijk te hebben in welke rol iemand aanschuift (bijvoorbeeld adviseur, consulterend, partner) en wat de wederzijdse verwachtingen zijn.

Heb je vragen of wil je meer weten?

Neem dan contact op met burgerparticipatie@burgerkrachtlimburg.nl